

Základné právo podnikat', ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže a voľnosť vstupu na trh

Lapšanský, L.*

LAPŠANSKÝ, L.: Základné právo podnikat', ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže a voľnosť vstupu na trh. Právny obzor, 108, 2025, č. 6, s. 528 – 542. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2025.6.02>

The fundamental right to conduct business, the constitutional principle of protecting competition, and freedom of market entry. Although the fundamental right to conduct business under Article 35(1) of the Constitution and the fundamental constitutional principle of protection of competition under Article 55(2) of the Constitution pursue their own purposes, the Constitutional Court has stated that free market entry is a common tool for achieving these purposes. The institution of free market entry thus becomes a catalogue of institutions enshrined in laws governing business activity, which, due to their key importance for the entry and retention of entrepreneurs in the market, acquire constitutional relevance.

Key words: *fundamental right to conduct business, constitutional principle of protection of competition, freedom of market entry, Constitutional Court*

Úvod

Právo podnikat' sa v súkromnom záujme chráni ako spôsob obživy jednotlivca. Zároveň sa ním zabezpečuje verejný záujem na rozvoji podnikania ako dôležitého prvku trhového hospodárstva. Toto právo sa priznáva osobám ako právny prostriedok rozvoja trhovej ekonomiky zaručenej v článku 55 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), podľa ktorého hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.¹

Uvedený právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) signalizuje, že medzi právom podnikat' podľa článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy² a rozvojom trhového hospodárstva podľa článku 55 Ústavy³ existuje myšlienková spätosť⁴ či priamo funkčný vzťah prostriedku a výsledku. Právo podnikat' je právnym prostriedkom (hoci nie jediným) naplnenia požiadavky rozvoja trhového hospodárstva.

Funkčný vzťah medzi právom podnikat' podľa článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy⁵ a rozvojom trhového hospodárstva podľa článku 55 Ústavy nastoľuje otázku ich povahových, štruktúrálnych a systémových vzťahov.

* Mgr. Lukáš Lapšanský, PhD., Ústav štátu a práva SAV, v. v. i., Bratislava.

¹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. októbra 2001, sp. zn. I. ÚS 56/00.

² „(1) Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.“

(2) Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolani alebo činností.“

³ „(1) Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.“

(2) Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.“

⁴ OROŠZ, L., SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I.* Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2021, s. 749 a 750.

⁵ „(1) Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.“

(2) Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolani alebo činností.“

Svojou povahou predstavujú článok 35 ods. 1 a 2 Ústavy a článok 55 Ústavy odlišné typy ústavných noriem.

Výslovná ústavnoprávna ochrana hospodárskej súťaže, akou je článok 55 Ústavy, je v rámci Európy zriedkavosťou⁶. Ústavodarca zaradením článku 55 do Ústavy potvrdil, že hospodárstvo Slovenskej republiky už nie je centrálné riadeným hospodárstvom, ale hospodárstvom trhovým⁷, a že pre trhové hospodárstvo je nenahraditeľnou hospodárska súťaž⁸.

Článok 55 sa v systematike Ústavy zaraďuje do tretej hlavy prvého oddielu, ktorý má názov Hospodárstvo Slovenskej republiky.

Ustanovením článku 55 ods. 1 Ústavy sa určujú princípy, na ktorých sa zakladá hospodárstvo Slovenskej republiky. Ide o princíp sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky. Aby bol určitý zákon v súlade s článkom 55 ods. 1 Ústavy, musia byť splnené všetky tieto ustanovené princípy.⁹

Článok 55 ods. 2 Ústavy neupravuje subjektívne právo fyzickej alebo právnickej osoby. Ustanovenie článku 55 ods. 2 Ústavy nezaručuje právo na hospodársku súťaž, ani právo byť účastníkom hospodárskej súťaže. Ustanovením článku 55 sa formulujú princípy hospodárskej politiky Slovenskej republiky. Princípy hospodárskej politiky patria k základným ústavným princípom.¹⁰

Formuláciou „podrobnosti ustanoví zákon“ druhá veta článku 55 ods. 2 Ústavy určuje, že štátnym orgánom, ktorý má právomoc tvoriť právo na ochranu a podporu hospodárskej súťaže, je Národná rada Slovenskej republiky¹¹. Zákon, ktorým sa naplní základný ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže, je zákon o ochrane hospodárskej súťaže, ale sú nimi aj iné zákony vzťahujúce sa výlučne alebo čiastočne na ochranu a podporu hospodárskej súťaže.¹²

Článok 35 ods. 1 a 2 sa v systematike Ústavy zaraďuje do druhej hlavy piateho oddielu, ktorý má názov Hospodárske, sociálne a kultúrne práva.

Na rozdiel od článku 55 Ústavy, ktorý formuluje základný ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže, článok 35 ods. 1 Ústavy zakladá základné subjektívne právo na slobodnú voľbu povolania a základné subjektívne právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Základné právo podnikat' je ústavnou zárukou slobody výkonu hospodárskej činnosti podľa uváženia.¹³ Pomocou práva podnikat' dostáva každý voľnú ruku na rozhodovanie, či zdroj obživy bude získavať „voľne“, svojimi znalosťami, zručnosťami, invenčnosťou, vlastnou ekonomickou aktivitou nezávislou od možností, príležitostí a pokynov

⁶ DRGONEC, J. *Ústavné právo hmotné*. Bratislava : C. H. Beck, 2018, s. 172 a 173.

⁷ SVÁK, J., CIBULKA, E., KLÍMA, K. *Ústavné právo Slovenskej republiky. Všeobecná časť*. Bratislava : Eurokódex, 2009, s. 920.

⁸ Nález Ústavného súdu zo dňa 1. júla 1998, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

⁹ Nález Ústavného súdu zo dňa 28. januára 2009, sp. zn. PL. ÚS 3/03.

¹⁰ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

¹¹ Nález Ústavného súdu zo dňa 14. novembra 2015, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, odsek 40.

¹² Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

¹³ Nález Ústavného súdu zo dňa 27. februára 1997, sp. zn. PL. ÚS 7/96; nález Ústavného súdu zo dňa 10. januára 2017, sp. zn. III. ÚS 355/2016.

od zamestnávateľa, alebo či zdroj obživy bude získavať závislou činnosťou s pomocou (účasťou) zamestnávateľa ako zamestnanec viazaný jeho rozhodnutiami a pokynmi. Podľa toho, či fyzická osoba túto možnosť využije, sa ten, kto uplatní voľbu v prospech podnikania, stane subjektom ďalších oprávnení implikovaných v slobode podnikania, a ten, kto sa rozhodne voľbu podnikania nevyužiť, sa stane zamestnancom a stratí ďalšie oprávnenia implikované v práve podnikat'. Účelom práva podnikat' je poskytnúť každej oprávnenej osobe náležitú príležitosť pokúsiť sa podnikat'.¹⁴

Napriek povahe článku 35 ods. 1 Ústavy ako normy zakladajúcej základné subjektívne právo, toto základné subjektívne právo sa priznáva v režime článku 51 ods. 1 Ústavy,¹⁵ teda vykonáva sa jedným alebo viacerými zákonmi.¹⁶ Zákonmi, ktorými sa vykonáva základné právo podnikat', sú najmä Obchodný zákonník a zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).¹⁷

Napriek tomu, že povahou sú články 55 ods. 2 a 35 ods. 1 a 2 Ústavy odlišnými typmi ústavných noriem (základný ústavný princíp, základné právo), ich spoločným prvkom je teda to, že sa nimi zakladá pozitívny záväzok štátu vykonať ich prijatím jedného alebo viacerých zákonov.¹⁸

V tomto príspevku poukážeme na ďalší spoločný prvok základného práva podnikat' podľa článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy a základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž podľa článku 55 ods. 2 Ústavy, a tým je voľnosť vstupu na trh. Voľnosť vstupu na trh predstavuje spoločný obsah (hoci nie výlučný obsah) základného práva podnikat' podľa článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy a základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž podľa článku 55 ods. 2 Ústavy (kapitola 1.). Na druhej strane, uplatnenie voľnosti vstupu na trh pre naplnenie základného práva podnikat' podľa článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy a základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž podľa článku 55 ods. 2 Ústavy môže sledovať odlišné účely (kapitola 2.) a uplatnenie, resp. porušenie, týchto dvoch ústavných noriem môže mať dopad na odlišné skupiny subjektov (kapitola 3.).

1. Voľnosť vstupu na trh: spoločný obsah základného práva podnikat' a základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže

Základom hospodárskej súťaže je voľnosť vstupu na trh a rovnosť pravidiel správania na trhu pre účastníkov hospodárskej súťaže. Slovenská republika prostredníctvom článku 55 ods. 2 Ústavy zaručuje, že zabezpečí základné pravidlá vstupu do hospodárskej súťaže a účasti na hospodárskej súťaži.¹⁹

¹⁴ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, body 53 a 54.

¹⁵ „Domáhat sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.“

¹⁶ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, body 50 a 58.

¹⁷ Nález Ústavného súdu zo dňa 26. januára 2011, sp. zn. PL. ÚS 3/09, časť V.3.2.

¹⁸ Vo vzťahu k článku 55 ods. 2 Ústavy – pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. mája 2013, sp. zn. 8Sžpu/1/2012; vo vzťahu k článku 35 ods. 1 a 2 Ústavy – pozri napr. cit. nález PL. ÚS 14/2014, bod 58.

¹⁹ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

Obsahom záväzku štátu naplniť základný ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže podľa článku 55 ods. 2 Ústavy je teda povinnosť zabezpečiť:

- a) voľnosť vstupu na trh a
- b) rovnosť pravidiel správania na trhu pre účastníkov hospodárskej súťaže.

Pri aplikácii článku 35 ods. 1 Ústavy Ústavný súd ustálenou formuláciou pripomína, že: „*Základom trhového hospodárstva a s ním spätaj hospodárskej súťaže je voľnosť vstupu na trh a rovnosť pravidiel správania na trhu pre všetkých účastníkov hospodárskej súťaže. Vstup na trh je súčasťou ústavou zaručeného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť, pretože v trhovom hospodárstve je podstatné uplatnenie práva podľa čl. 35 ods. 1 na trhu.*“²⁰

Ústavný súd teda integruje voľnosť vstupu na trh, na ktorej naplnenie je zaviazaný zákonodarca podľa článku 55 ods. 2 Ústavy, do základného práva podnikat' podľa článku 35 ods. 1 Ústavy. Keďže ale aj základné právo podnikat' podľa článku 35 ods. 1 Ústavy má vykonať zákonodarca, voľnosť vstupu na trh má zákonodarca naplňovať aj pri vykonávaní článku 35 ods. 1 Ústavy. Voľnosť vstupu na trh, ako zdieľaná súčasť právnych režimov článku 55 ods. 2 Ústavy a článku 35 ods. 1 Ústavy, je tak naplňovaná obsahom zákonných noriem prijímaných pre naplnenie tak článku 55 ods. 2 Ústavy, ako aj článku 35 ods. 1 Ústavy. Základný ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže sa teda svojím obsahom zhoduje s obsahom základného práva podnikat'²¹ minimálne v rozsahu záruky prijatia zákonných pravidiel smerujúcich k zabezpečeniu voľného vstupu na trh.

Ústavný súd buduje právny režim voľného vstupu na trh svojimi právnymi závermi, ktoré sa vzťahujú k rôznym prvkom tohto režimu, a to k:

- a) obsahu práva na vstup na trh,
- b) podstate práva na vstup na trh, ktorá je relevantná z dôvodu jej zvýšenej ústavno-právnej ochrany podľa článku 13 ods. 4 Ústavy,
- c) podmienkam výkonu práva na vstup na trh, ktoré sú relevantné vzhľadom na článok 35 ods. 2 Ústavy,
- d) obmedzeniam výkonu práva na vstup na trh, ktoré sú tiež relevantné vzhľadom na článok 35 ods. 2 Ústavy,
- e) medziám práva na vstup na trh, ktoré sú relevantné vzhľadom na článok 13 ods. 2 Ústavy,
- f) iným prípustným a neprípustným obmedzeniam voľného vstupu na trh.

Hoci označenie voľného vstupu na trh zvädza k záveru, že upravuje iba fázu prvotného vstupu na trh, v skutočnosti sa vzťahuje aj na fázu po vstupe na trh, teda na fázu ďalšieho pôsobenia na trhu.²²

²⁰ Nález Ústavného súdu zo dňa 16. júna 1998, sp. zn. II. ÚS 70/97; cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 65; nález Ústavného súdu zo dňa 10. novembra 2021, sp. zn. PL. ÚS 14/2018, bod 49.

²¹ DRGONEC, J. cit. dielo *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*, s. 798.

²² Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 66.

Na tomto mieste možno pripomenúť doktrínálnu diskusiu o tom, či právo proti nekalkej súťaži (§ 44 až 55 Obchodného zákonníka) – v prípade, ak má aj ústavnoprávnu relevanciu – je právom implikovaným článkom 55 ods. 2 Ústavy alebo článkom 35 ods. 1 Ústavy.²³ Pre potreby tohto príspevku však môžeme ponechať túto otázku otvorenú.

1.1 Voľnosť prvotného vstupu na trh

1.1.1 K podstate práva na prvotný vstup na trh

Predmetom posudzovania zo strany Ústavného súdu bolo všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava-Jarovce, ktorým sa – nad rámec zákona – ustanovila povinnosť subjektu, ktorý chce začať, zmeniť alebo rozšíriť svoju podnikateľskú činnosť na území mestskej časti, o niečo požiadať, niečo predložiť, niečo v prevádzke držať a na požiadanie predložiť a v prípade porušenia povinnosti podľa tohto nariadenia zaplatiť pokutu. Hoci článok 35 ods. 2 Ústavy dovolil iba zákonodarcovi, aby formou zákona ustanovil podmienky a obmedzenia výkonu práva podnikat' v posudzovanom nariadení mestskej časti bola implikovaná možnosť obmedziť vstup do podnikania tým, že mestská časť mohla ukladať potenciálnym alebo už etablovaným podnikateľom povinnosti jednostrannými príkazmi a zákazmi, čím mestská časť zasiahla do podstaty ich práv podnikat'.²⁴

1.1.2 K podmienkam výkonu práva na prvotný vstup na trh

Vstup na trh nemožno stotožniť s absolútne neobmedzeným prístupom k zvolenej podnikateľskej činnosti rýdzo na základe vlastného uváženia a rozhodnutia, bez akýchkoľvek podmienok. Vstup na trh sa právne zabezpečuje v správnom konaní založenom na registračnom alebo povoľovacom princípe. Registračný princíp umožňuje voľný vstup na trh, povoľovacie konanie má obmedzovací charakter. Preto existujú licencované živnosti a slobodné povolania s predpísaným vzdelaním, ktoré nie sú prejavom svojvôle zákonodarcu, ale prejavom nevyhnutnosti, existenčnej spätosti s odbornosťou. Rovnako tak existujú podnikateľské činnosti, aké si vyžadujú osobitné organizačné zabezpečenie, či už kapitálové, napríklad v prípade bánk, alebo s osobitne vybaveným a zabezpečeným priestorom, ako je to v prípade notárov, ktorí *ex lege* musia mať kanceláriu vybavenú trezorom. V súlade s Ústavou je určenie podmienok vstupu na trh, ak ustanovené podmienky nie sú očividne iracionálne alebo svojvoľné.²⁵

Osobitné zákony upravujúce výkon tzv. slobodných povolání neobmedzujú základné práva a slobody, ale upravujú podmienky, za ktorých možno určitú činnosť slobodného povolania vykonávať.²⁶

²³ DRGONEC, J. cit. dielo *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*, s. 1041 a 1042; DRGONEC, J. cit. dielo *Ústavné právo hmotné*, s. 174 až 180; VOZÁR, J. *Právo proti nekalkej súťaži*. Bratislava : Veda, 2013, s. 41, 42, 44 a 45; OROSZ, L., SVÁK, J. a kol. cit. dielo *Ústava Slovenskej republiky. Komentár*. Zväzok I., s. 751 a 752.

²⁴ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 56/00.

²⁵ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 70/97; cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 65.

²⁶ Nález Ústavného súdu zo dňa 3. júna 1999, sp. zn. PL. ÚS 37/99.

1.1.3 K obmedzeniam výkonu práva na prvotný vstup na trh

Správca pri realizácii svojho základného práva zaručeného článkom 35 ods. 1 Ústavy podlieha podstatne rozsiahlejším obmedzeniam v porovnaní s podnikateľmi v iných ekonomických odvetviach, pričom špecifikom jeho postavenia je, že prístup k výkonu jeho činnosti je determinovaný rozhodnutím konkurzného súdu o jeho ustanovení do funkcie správcu. Len na základe rozhodnutia konkurzného súdu nadobúda správca prístup k výkonu činnosti, ktorá zakladá jeho nárok na odmenu.²⁷

Ak rozhodnutie súdu o ustanovení správcu do funkcie správcu konkurznej podstaty konkrétneho úpadcu podmieňuje prístup správcu k výkonu činnosti, ktorá otvára nárok na odmenu, teda k výkonu podnikateľskej alebo inej zárobkovej činnosti podľa článku 35 ods. 1 Ústavy, na rozhodnutie konkurzného súdu o ustanovení konkrétnej osoby do funkcie správcu sa kladú vyššie kvalitatívne nároky. Ak konkurzný súd v rozhodnutí o vymenovaní iného správcu ako toho, ktorého do tejto funkcie navrhli veritelia úpadcu, ústavne nekonformným spôsobom vyložil a uplatnil rozhodujúce ustanovenie § 36 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, porušil tým nielen základné procesné právo správcu na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy, ale aj základné hmotné právo správcu podnikateľ alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť podľa článku 35 ods. 1 Ústavy.²⁸

Nariadenie vlády upravilo povinnosť organizátora trhu s cennými papiermi (RM-Systém) overovať, či obchodník s cennými papiermi má s emitentom cenných papierov (Fond národného majetku Slovenskej republiky) uzavretú zmluvu o splnomocnení na predaj/kúpu cenných papierov vydaných týmto emitentom, a či obchodník s cennými papiermi túto zmluvu dodržiava, a povinnosť obchodníka s cennými papiermi sa tomuto overovaniu podrobiť. Ústavný súd posúdil toto povinné overovanie za majúce obmedzujúci charakter a navyše verejný záujem na prijatí takéhoto overovania sa nepodarilo preukázať.²⁹

1.2 Voľnosť ďalšieho pôsobenia na trhu

1.2.1 K obsahu práva na ďalšie pôsobenie na trhu

Súčasťou základného práva podnikateľ a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť je nepochybne zmluvná autonómia.³⁰

Právnu úpravu konkurenčnej doložky v § 83a Zákonníka práce, podľa ktorej sa zamestnávateľ a zamestnanec môžu v pracovnej zmluve dohodnúť, že zamestnanec po skončení pracovného pomeru nebude po určitú dobu, najdlhšie jeden rok, vykonávať zárobkovú činnosť, posúdil Ústavný súd ako prípustné obmedzenie základného práva zamestnanca uskutočňovať zárobkovú činnosť, pretože úpravou konkrétnych prvkov právneho režimu tejto konkurenčnej doložky sa dosiahla spravodlivá rovnováha vzájomných práv a povinností zamestnávateľa a zamestnanca a zamestnávateľ nenadobudol

²⁷ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 355/2016.

²⁸ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 355/2016.

²⁹ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 7/96.

³⁰ Nález Ústavného súdu zo dňa 6. júna 1997, sp. zn. PL. ÚS 6/96.

také postavenie, ktoré by mohlo viesť k neprimeranému obmedzeniu základných práv zamestnanca zaručených článkom 35 ods. 1 a 3 Ústavy.³¹

Ústavný súd nezistil žiadny akceptovateľný dôvod pre uloženie zákonnej povinnosti družstva prijať za člena družstva určitú osobu (bez ohľadu na to, že by ním bol majiteľ podielníckeho listu) v rozpore so zmluvnou autonómiou družstva. Ústavný súd pritom bral do úvahy aj skutočnosť, že princíp zmluvnej autonómie je prioritným pri vzniku členstva v družstve aj podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka (§ 221 a nasl.), podľa ktorých len konkrétne družstvo je oprávnené rozhodnúť o prijatí fyzickej osoby za svojho člena.³²

Ak zákonodarca umožňoval poskytovať lekárenskú starostlivosť vo verejných lekárňach viacerými formami (fyzickou osobou – farmaceutom, fyzickou osobou – nefarmaceutom s určeným odborným zástupcom, právnickou osobou s určeným odborným zástupcom), voľba určitej formy výkonu tejto podnikateľskej činnosti, ako aj prechod od jednej formy k druhej forme výkonu tejto podnikateľskej činnosti, predstavujú samotný výkon tejto podnikateľskej činnosti.³³

Ústavný súd taktiež neakceptoval argumentáciu, podľa ktorej sa vyhradením poskytovania lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárňach iba fyzickým osobám – farmaceutom sledoval cieľ zvýšenia garancie odbornej úrovne poskytovania lekárenskej starostlivosti, pretože na dosiahnutie tohto cieľa bolo možné považovať za dostatočné splnenie podmienky, aby si fyzické osoby – nefarmaceuti a právnické osoby ustanovili odborného zástupcu.³⁴

Naopak, hoci obchodné tajomstvo patrí medzi predpoklady podnikania ako ekonomickej činnosti spojenej s trhovým hospodárstvom a domáhať sa ochrany obchodného tajomstva možno v medziach zákonov, ktoré ho upravujú (napr. § 17 až 20 a § 51 Obchodného zákonníka), obchodné tajomstvo sa prostredníctvom článku 35 ods. 1 Ústavy nezaručuje.³⁵

Taktiež, keďže účelom práva podnikat' je poskytnúť každej oprávnenej osobe náležitú príležitosť pokúsiť sa podnikat' aspoň tak úspešne, aby sa udržala na trhu, základné právo podnikat' nezahŕňajú povinnosť štátu znášať výdavky podnikania či výdavky neúspechov v podnikaní³⁶ ani ochranu podnikateľa pred vstupom konkurenta do zvolenej hospodárskej činnosti.³⁷

1.2.2 *K podstate práva na ďalšie pôsobenie na trhu*

Z ustanovenia § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka možno nepochybne vyvodit', že podstatou a základným zmyslom podnikania je dosahovanie zisku, pričom z povahy veci

³¹ Nález Ústavného súdu zo dňa 3. júla 2013, sp. zn. PL. ÚS 1/2012, časť 2.5.6.

³² Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 6/96.

³³ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 37/99.

³⁴ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 37/99.

³⁵ Nález Ústavného súdu zo dňa 4. marca 1998, sp. zn. PL. ÚS 17/96.

³⁶ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 54.

³⁷ Uznesenie Ústavného súdu zo dňa 7. mája 2003, sp. zn. IV. ÚS 96/03.

vyplýva, že jeho súčasťou je aj právo podnikateľských subjektov autonómne rozhodovať o jeho použití.³⁸

Ak by zásah zákonodarcu smeroval proti právu podnikateľa autonómne rozhodovať o použití kladného hospodárskeho výsledku (zisku), ktorý je zásahom do práva podnikat' a zároveň zásahom do jeho podstaty, a ak by tento zásah bol vykonaný v dôležitom verejnom záujme, bolo by ho možné, rovnako ako v prípade zásahu do vlastníckeho práva, ospravedlniť len v prípade poskytnutia primeranej náhrady (kompenzácie) za finančné a iné prostriedky, ktoré zdravotné poisťovne, resp. ich akcionári, vložili v dobre viere do sféry zdravotného poistenia, a to napriek tomu, že na rozdiel od zásahov do vlastníckeho práva (článok 20 ods. 4 Ústavy) to Ústava výslovne nepožaduje.³⁹

1.2.3 K podmienkam výkonu práva na ďalšie pôsobenie na trhu

K podmienkam výkonu podnikateľskej činnosti podľa článku 35 ods. 2 Ústavy patrí zákonné určenie povinnosti platiť daň spojenú s uplatňovaním práva podnikat'. Daňová povinnosť zaťažujúca výkon podnikania sama osebe nepredstavuje povinnosť, akú by bolo možné klasifikovať ako protiústavné obmedzenie slobody podnikania. Každá osoba, fyzická aj právnická, sa prostredníctvom daní podieľa na tvorbe verejných zdrojov určených na uspokojovanie verejných potrieb subjektov práva s pobytom alebo so sídlom na území štátu. Z tohto modelu tvorby verejných zdrojov niet najmenšieho dôvodu vyčleniť subjekty uplatňujúce právo podnikat'.⁴⁰

Pri zmene zákona o dani z minerálneho oleja, ktorá zasahovala do práva podnikat' v oblasti obchodovania s minerálnymi olejmi tak, že vydanie povolenia na distribúciu alebo povolenia na predaj minerálnych olejov podmieňovala plnením zvýšených kvantitatívnych úrovní ročného objemu predaja (pre podnikateľov etablovaných na trhu), resp. minimálneho vkladu do základného imania (pre začínajúcich podnikateľov), sa nepodarilo rozptýliť pochybnosť o skutočnej existencii uvádzaného legitímneho cieľa uskutočnenej zmeny.⁴¹

1.2.4 K medziam práva na ďalšie pôsobenie na trhu

Ústavný súd posudzoval aj zmenu zákona o tepelnej energetike, podľa ktorej od 1. januára 2005 mala činnosť zákonom stanoveného povinného periodického overovania hospodárnosti prevádzky sústavy tepelných zariadení vykonávať výlučne príspevková organizácia zriadená ministerstvom hospodárstva (Slovenská energetická agentúra), a tým z výkonu tejto činnosti vylúčila subjekty, ktoré ju vykonávali do 31. decembra 2004 na základe živnostenského oprávnenia. Ústavný súd pripustil (aj napriek nesúhlasným stanoviskám troch sudcov) toto zúženie priestoru pre hospodársku súťaž po overení splnenia podmienok existencie verejného záujmu na takomto zúžení priestoru pre súťaž

³⁸ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 3/09.

³⁹ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 3/09, časť V.3.2.

⁴⁰ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 66.

⁴¹ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2018, body 52 a 57 až 64.

v prospech organizácie ministerstva hospodárstva (jednotnosť postupov a použitých technológií na získavanie údajov relevantných pre prijímanie verejných politík v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, životného prostredia, úspornej energetickej politiky), nevyhnutnosti takého zúženia priestoru pre súťaž (veľkorysé poňatie podmienky nevyhnutnosti opatrenia s cieľom vytvoriť priestor pre uváženie zákonodarcu) a pri zachovaní zmyslu a podstaty hospodárskej súťaže (činnosť vyhradená organizácii ministerstva hospodárstva je iba jednou z overovacích činností realizovaných na sústavách tepelných zariadení (zákonom stanovené povinné periodické overovanie); ostatné činnosti overovania mohli naďalej vykonávať aj iné subjekty.⁴²

1.2.5 K iným prípustným a neprípustným obmedzeniam práva na ďalšie pôsobenie na trhu

Ústavné záruky základného práva podnikat' zaťažujúce štát sú vymedzené účelom ústavnej ochrany. Účelom ústavou chráneného podnikania nie je sústavné dosahovanie straty a v dôsledku toho sústavné vykazovanie nulovej, resp. minimálnej daňovej povinnosti. Preto Ústave neodporuje, keď daňové licencie zákon nastavil tak, aby sa zákonná ochrana neposkytla aj právnickým osobám – podnikateľom, ktorí následkom zlých výsledkov svojej podnikateľskej činnosti nebudú môcť kompenzovať platbu za daňovú licenciu prostredníctvom nižšej platby daňovej povinnosti v budúcnosti.⁴³

2. Možnosť odlišnosti účelov uplatnenia voľnosti vstupu na trh pri aplikácii základného práva podnikat' a základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže

Právo podnikat' sa v súkromnom záujme chráni ako spôsob obživy jednotlivca⁴⁴ či ako sloboda získavať statky (dobrá)⁴⁵.

Naopak, základný ústavný princíp ochrany hospodárskej súťaže vyjadruje pozitívny záväzok štátu chrániť a podporovať hospodársku súťaž tak, aby hospodárstvo Slovenskej republiky napĺňalo kvalitatívne požiadavky, ktoré naň kladie článok 55 ods. 1 Ústavy. Primárnou požiadavkou kladenou článkom 55 Ústavy na hospodárstvo je to, aby bolo trhové, pričom pre trhové hospodárstvo je nenahraditeľná hospodárska súťaž⁴⁶. Podstatou hospodárskej súťaže je navodzovanie pohybu na trhu, ktorý spočíva nielen v nahrádzaní jedného tovaru či služby iným tovarom či službou, ale aj v obmene súťažiacich subjektov, kde časť ekonomicky efektívnejších podnikateľov je úspešnejšia ako iní podnikatelia.⁴⁷ Uplatnenie

⁴² Nález Ústavného súdu zo dňa 10. marca 2010, sp. zn. PL. ÚS 1/06.

⁴³ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 82.

⁴⁴ Napr. cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 37/99; nález Ústavného súdu zo dňa 14. februára 2023, sp. zn. IV. ÚS 629/2022, bod 58.

⁴⁵ Nález Ústavného súdu zo dňa 19. júna 2013, sp. zn. PL. ÚS 13/2012; cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 355/2016.

⁴⁶ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

⁴⁷ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 26.

vstupu na trh na účel zabezpečenia schopnosti hospodárskej súťaže plniť túto jej úlohu, môže byť sprevádzané nutnosťou vziať do úvahy širšie štrukturálne, právne aj ekonomické okolnosti a očakávané dosahy zamýšľaného uplatnenia vstupu na trh.

Uvedená odlišnosť účelu uplatnenia vstupu na trh sa môže prejavovať aj v odlišnom okruhu subjektov, na ktorých bude mať vstup na trh dopad.

Možnosť, že uplatnenie vstupu na trh za účelom zabezpečenia obživy podnikateľa nemusí zároveň napĺňať účel ochrany a podpory hospodárskej súťaže, nachádza ozvenu v právnom názore Ústavného súdu, podľa ktorého prostredníctvom práva podnikat' sa zaručuje možnosť vykonávať hospodársku činnosť tam, kde existuje ekonomická konkurencia, ako aj tam, kde ekonomická konkurencia neexistuje.⁴⁸ Zabezpečiť obživu podnikateľa vstupom na trh (alebo zotrvaním na trhu) je teda možné aj v situácii, keď na dotknutom trhu nie je konkurencia; negatívnym javom na takomto trhu však bude absencia tvorivej hospodárskej iniciatívy konkurentov vstupujúceho podnikateľa (alebo už usadeného podnikateľa).⁴⁹

Zastávame názor, že Ústavný súd načrtol situáciu vstupu na trh (alebo zotrávania na trhu), na ktorom vstupujúci podnikateľ (alebo už usadený podnikateľ) nemá konkurenta na rovnakej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca. To však neznamená, že by sa na podnikateľa v takejto situácii nevzťahovali pravidlá hospodárskej súťaže, pretože tie sa vzťahujú aj na vzťahy medzi podnikateľmi na rôznych úrovniach výrobného alebo distribučného reťazca, teda aj na vzťahy určitého podnikateľa s dodávateľmi aj odberateľmi.

Iná by bola otázka, či v ponímaní Ústavného súdu základné právo podnikat' chráni podnikateľa aj situácii, keď by na dotknutom trhu neexistovala konkurencia, pretože by existovala právna prekážka uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže na dotknutom trhu. Právna prekážka uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže by mohla byť daná preto, lebo na dotknutom trhu sa realizujú spoločenské vzťahy bez ekonomickej podstaty a z tohto dôvodu sú celkom vyňaté spod pôsobnosti pravidiel hospodárskej súťaže alebo preto, lebo sa tam síce realizujú spoločenské vzťahy s ekonomicou podstatou, no z dôvodu existencie spoločenského záujmu prevažujúceho nad záujmom chrániť hospodársku súťaž sa pravidlá hospodárskej súťaže neaplikujú,⁵⁰ či už na základe článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie⁵¹ alebo na základe § 2 ods. 2 zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov⁵² (ďalej len ako „ZOHS“).

⁴⁸ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 7/96, cit. nález Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 355/2016.

⁴⁹ OROSZ, L., SVÁK, J. a kol. cit. dielo *Ústava Slovenskej republiky. Komentár*. Zväzok I., s. 752 a 753.

⁵⁰ Cit. nálezy Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 7/96 a PL. ÚS 13/97.

⁵¹ „Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám zmlúv, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené. Rozvoj obchodu nesmie byť ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.“

⁵² „Tento zákon sa vzťahuje na činnosť a konanie podnikateľa, ktoré obmedzuje alebo môže obmedzovať súťaž, okrem prípadov obmedzovania súťaže zo strany podnikateľov, ktorí poskytujú služby vo verejnom záujme, ak uplatňovanie tohto zákona fakticky alebo právne znemožňuje plniť ich úlohy.“

Túto otázku nastolila aj právna doktrína s upozornením, že ponechanie ochrany základného práva podnikat' subjektu pôsobiacemu/subjektom pôsobiacim v odvetví vyňatým spod pravidiel hospodárskej súťaže by tomuto subjektu/týmto subjektom poskytlo výrazné zvýhodnenie oproti subjektom pôsobiacim v iných odvetviach, kde musia pri výkone svojej podnikateľskej činnosti dodržiavať aj pravidlá hospodárskej súťaže.⁵³

3. Odlišnosť okruhov subjektov dotknutých uplatnením alebo porušením voľnosti vstupu na trh pri aplikácii základného práva podnikat' a základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže

3.1 Okruh subjektov dotknutých uplatnením alebo porušením voľnosti vstupu na trh realizovaného za účelom naplnenia základného práva podnikat'

Uplatnenie voľnosti vstupu na trh v jeho prvej zložke, teda voľnosti prvotného vstupu na trh, za účelom zabezpečenia obživy podnikateľa sa javí ako konanie s jasným cieľom založiť záväzkové vzťahy so subjektmi potenciálne pripravenými vstúpiť do týchto záväzkových vzťahov. Okruh subjektov, na ktoré môže mať dopad uplatnenie alebo porušenie tejto zložky voľnosti vstupu na trh, sa spravidla obmedzuje na tie subjekty, ktoré s podnikateľom vstúpili do záväzkových vzťahov zameraných na zabezpečenie predpokladov úspešného rozvinutia podnikateľskej činnosti alebo ktorí s ním vstúpili do predzmluvných rokovanií (keďže už táto fáza má právnu relevanciu).

Uplatnenie voľnosti vstupu na trh v jeho druhej zložke, teda voľnosti ďalšieho pôsobenia na trhu, za účelom zabezpečenia obživy podnikateľa sa, naopak, prejavuje možnosťou vstúpiť do širokej škály právnych vzťahov rôznej povahy (zmluvných, kvázizmluvných, deliktuálnych, kvázi-deliktuálnych, ...), do ktorých podnikateľ teoreticky môže vstúpiť. Preto aj okruh subjektov, na ktoré môže mať dopad uplatnenie alebo porušenie tejto zložky voľnosti vstupu na trh, je mimoriadne široký (dodávatelia, odberatelia, koneční spotrebiteľia, verejní obstarávatelia, konkurenti, zamestnanci, spoločníci, členovia orgánov).

3.2 Okruh subjektov dotknutých uplatnením alebo porušením voľnosti vstupu na trh realizovaného za účelom naplnenia základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž

Iná situácia je pri vstupe na trh (alebo pri zotrúvaní na trhu), ktorého účelom je naplnenie článku 55 ods. 2 Ústavy, teda ochrana alebo podpora hospodárskej súťaže. Pre naplnenie účelu ochrany alebo podpory hospodárskej súťaže na trhu nestačí iba fakt vstupu podnikateľa na trh (alebo jeho zotrúvania na trhu), ale je potrebné preukázať aj potenciál dosiahnuť ochranu existujúceho stavu hospodárskej súťaže na trhu oproti jeho

⁵³ DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. 2. preprac. a dopl. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 798 a 799.

predpokladanému zhoršeniu alebo zlepšiť existujúci stav hospodárskej súťaže na trhu. Preukázanie potenciálu ochrániť alebo zlepšiť stav hospodárskej súťaže na trhu si vyžaduje zhodnotenie stavu hospodárskej súťaže na dotknutom trhu bez vstupujúceho podnikateľa/vstupujúcich podnikateľov (alebo bez už etablovaného podnikateľa/etablovaných podnikateľov) a identifikovanie zlepšenia stavu hospodárskej súťaže na ňom v dôsledku vstupu podnikateľa/podnikateľov (alebo zotrvania už etablovaného podnikateľa/etablovaných podnikateľov). Okruh subjektov, na ktoré môže mať dopad uplatnenie voľnosti vstupu na trhu (v oboch jeho zložkách) alebo jeho porušenie, sa teda obmedzuje na účastníkov relevantného trhu, na ktorý podnikateľ plánuje vstúpiť.

Dôvodom zarámčovania posudzovania dopadov uplatnenia alebo porušenia voľnosti vstupu na trh, ak je realizovaný za účelom naplnenia základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž, na relevantný trh je ten, že predmetom ochrany podľa článku 55 ods. 2 Ústavy nie je akákoľvek činnosť s ekonomickou podstatou, ale iba taká činnosť s ekonomickou podstatou, ktorá je uskutočňovaná na určitom konkrétne vymedzenom relevantnom trhu. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu, sa hospodárska súťaž neuskutočňuje navzájom medzi všetkými subjektmi vykonávajúcimi hospodársku činnosť,⁵⁴ objektom ochrany podľa článku 55 ods. 2 Ústavy nie je jediný celoštátny trh existujúci pre všetky výrobky, tovary a služby navzájom absolútne nezastupiteľné⁵⁵. V náleze sp. zn. PL. ÚS 13/97 Ústavný súd spresnil, že ochrana a podpora hospodárskej súťaže sa vzťahuje iba na hospodársku súťaž realizovanú medzi súťažiteľmi na relevantných trhoch Slovenskej republiky. V tomto konaní Ústavný súd identifikoval viaceré relevantné trhy, na ktorých pôsobili subjekty dotknuté posudzovanou právnou úpravou (trh doplnkového dôchodkového poistenia, trh doplnkového zdravotného poistenia, ...).

V náleze sp. zn. PL. ÚS 14/2014 Ústavný súd potvrdil kľúčovú úlohu konceptu relevantného trhu pri vymedzovaní predmetu ochrany článku 55 ods. 2 Ústavy. Podľa súdu:

„41. ... Celé trhové hospodárstvo štátu je fragmentované na relevantné trhy. Účelom ochrany hospodárskej súťaže je ochrana ekonomicky významných aktivít na relevantných trhoch, v okruhu súťažiteľov, ktorí navzájom naozaj súťažia, lebo vykonávajú podobnú, a preto porovnateľnú činnosť, ktorej pomocou sa usilujú dosiahnuť maximálny zisk od subjektov práva, ktoré výsledok tejto činnosti potrebujú. ...

42. Protimonopolný úrad Slovenskej republiky v rozhodnutí č. 99/FH/1/1/233 vyslovil základné pravidlo pre interpretáciu a aplikáciu relevantného trhu: „Relevantný trh je potrebné definovať z troch hľadísk... geografického... časového... vecného.“

...

43. Ústavný súd uvádza tieto príklady (bod 42) na ozrejmienie, že celý trh sa fragmentuje na veľké množstvo relevantných trhov ...“

Ústavný súd teda na potreby vymedzenia predmetu ochrany podľa článku 55 ods. 2 Ústavy siahol po pojme relevantný trh, ktorý definuje ZOHS (§ 3 ods. 7 až 9) a aplikuje

⁵⁴ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

⁵⁵ Cit. nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 14/2014, odsek 43.

Protimonopolný úrad. Možným dôvodom akceptácie tohto zákonného pojmu pre potreby vymedzenia predmetu ústavnej ochrany hospodárskej súťaže je ten, že tento pojem sa stal štandardizovaným pojmom, ktorý opakovane využíva zákonodarca v zákonoch so všeobecnou pôsobnosťou,⁵⁶ aj v zákonoch s odvetvovou pôsobnosťou,⁵⁷ a ktorý sa systematicky používa aj v európskom súťažnom práve.⁵⁸

Pojmovo ZOHS zahŕňa všetky subjekty, ktoré môžu byť relevantnými účastníkmi hospodárskej súťaže na relevantnom trhu, pod pojem podnikateľ, ktorý definuje vo svojom 3 ods. 1. Podľa tohto ustanovenia je podnikateľom: „*entita, ktorá vykonáva hospodársku činnosť alebo ak ide o jej činnosť a konanie, ktoré súvisí alebo môže súvisieť so súťažou, bez ohľadu na jej právnu formu, existenciu právnej subjektivity, spôsob jej financovania, a to, či je jej činnosť zameraná na dosahovanie zisku*“. Uvedená definícia teda zahŕňa do okruhu účastníkov hospodárskej súťaže entity výlučne na základe funkčnej podmienky vykonávania hospodárskej činnosti alebo súvisu, alebo možnosti súvisu, ich činnosti alebo konania so súťažou; inštitucionálne kritériá sú pre potreby tejto definície irelevantné.⁵⁹

Pre dotvorenie okruhu subjektov, ktoré môžu byť dotknuté uplatnením voľnosti vstupu na trhu (v oboch jeho zložkách) alebo jeho porušením, ak je realizovaný za účelom naplnenia základného ústavného princípu chrániť hospodársku súťaž, k takto vymedzenej kategórii podnikateľov v zmysle ZOHS pristupuje právna skutočnosť účasti určitého okruhu takýchto podnikateľov na konkrétnom relevantnom trhu, kde iný podnikateľ v zmysle ZOHS vstupuje (alebo na ktorom zotráva), a to či už na rovnakej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca (priami konkurenti) alebo na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca (dodávatelia alebo odberatelia vstupujúceho alebo už usadeného podnikateľa).

Záver

Voľnosť vstupu na trh je kategória zdieľaná základným ústavným princípom ochrany hospodárskej súťaže podľa článku 55 ods. 2 Ústavy aj základným právom podnikateľ podľa článku 35 ods. 1 Ústavy. Vo vnútornej štruktúre základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže by voľnosť vstupu na trh mohla mať podobu štátnej záruky zákonnej úpravy voľného vstupu na trh. Vo vnútornej štruktúre základného práva podnikateľ by voľnosť vstupu na trh mohla mať podobu čiastkového základného práva na voľný vstup na trh.

⁵⁶ Napr. ZOHS; § 42 ods. 13 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵⁷ Napr. zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách; § 4 ods. 3 zákona č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵⁸ LAPŠANSKÝ, L. *Ochrana hospodárskej súťaže pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci* [elektronická publikácia]. Bratislava : Ústav štátu a práva SAV, 2020, [CD] ISBN 978-80-973039-6-9 (e-pub-), s. 21 a 22 (dostupné na: <https://usap.sav.sk/documents/publications/lapsansky-ochrana-hospodarskej-sutaze-pred-protisutaznymi-zasahmi-organov-verejnej-moci-2020.pdf>).

⁵⁹ PATAKYOVÁ, M. T. a kol. *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2022, s. 10 až 14.

Pokusy o využitie základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže podľa článku 55 ods. 2 Ústavy a základného práva podnikateľ podľa článku 35 ods. 1 Ústavy poskytl Ústavnému súdu dostatok podnetov na povýšenie rôznych častí zákonnej úpravy podnikania a inej zárobkovej činnosti na ústavnoprávnu úroveň kategórie voľného vstupu na trh. V súčasnosti už kategória voľného vstupu na trh predstavuje pomerne rozkošatený režim pozitívnych aj negatívnych odpovedí na možnosť zaradenia rôznych zákonných inštitútov do tejto ústavnoprávnej kategórie. Fakt, že kategória voľného vstupu na trh sa tvorí pri napĺňaní dvoch ústavných noriem s odlišnými (hoci nie nesúladnými) cieľmi sa doposiaľ neprejavil badateľnou vnútornou nekonzistentnosťou jej obsahu azda preto, lebo je iba nástrojom naplnenia účelu oboch ústavných noriem a je vo svojej podstate jednoduchý.

Fakt, že kategória voľného vstupu na trh zväčšuje normatívny obsah oboch ústavných noriem, ktoré ho zdieľajú (článok 35 ods. 1 a článok 55 ods. 2 Ústavy), sa môže prejavovať aj pri strete s inými základnými právami alebo základnými ústavnými princípmi. Osobitne váha základného ústavného princípu ochrany hospodárskej súťaže podľa článku 55 ods. 2 Ústavy v prípade stretu s inými Ústavou chránenými hodnotami môže vzrásť. Väčšina zákonných inštitútov, ktoré sa stali súčasťou kategórie voľného vstupu na trh, sa nimi stali z dôvodu napĺňania základného práva podnikateľ podľa článku 35 ods. 1 Ústavy. A takto normatívne „nafúknutý“ základný ústavný princípu ochrany hospodárskej súťaže podľa článku 55 ods. 2 Ústavy bude mať v zásade prednosť pred základnými právami⁶⁰.

Literatúra

- OROSZ, L., SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár: Zväzok I.* Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2021, 892 s. ISBN 978-80-571-0380
- DRGONEC, J. *Ústavné právo hmotné.* Bratislava : C. H. Beck, 2018, 528 s. ISBN 978-80-89603-57-2
- SVÁK, J., CIBULKA, E., KLÍMA, K. *Ústavné právo Slovenskej republiky: všeobecná časť.* 2. vyd. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, Žilina : EuroKódex, 2009, 984 s. ISBN 879-80-89363-35-3
- VOZÁR, J. *Právo proti nekalej súťaži.* Bratislava : Veda, 2013, 320 s. ISBN 978-80-224-1272-8
- DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax.* 2. preprac. a dopl. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2019, 1792 s. ISBN 978-80-89603-74-9
- LAPŠANSKÝ, L. Ochrana hospodárskej súťaže pred protisúťažnými zásahmi orgánov verejnej moci [elektronická publikácia]. 1. vyd. Bratislava : Ústav štátu a práva SAV, 2020. 162 s. [CD] ISBN 978-80-973039-6-9 (e-pub-) (dostupné na: <https://usap.sav.sk/documents/publications/lapsansky-ochrana-hospodarskej-sutaze-pred-protisutaznymi-zasahmi-organov-verejnej-moci-2020.pdf>)
- PATAKYOVÁ, M. T. a kol. *Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár.* Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2022, 528 s. ISBN 978-80-571-0510-7

Judikatúra

- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. februára 1997, sp. zn. PL. ÚS 7/96
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. júna 1997, sp. zn. PL. ÚS 6/96
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4. marca 1998, sp. zn. PL. ÚS 17/96
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. júna 1998, sp. zn. II. ÚS 70/97

⁶⁰ Cit. nález Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 14/2014, bod 69.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 1. júla 1998, sp. zn. PL. ÚS 13/97
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 3. júna 1999, sp. zn. PL. ÚS 37/99
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. októbra 2001, sp. zn. I. ÚS 56/00
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. januára 2009, sp. zn. PL. ÚS 3/03
Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 7. mája 2003, sp. zn. IV. ÚS 96/03
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. marca 2010, sp. zn. PL. ÚS 1/06
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. januára 2011, sp. zn. PL. ÚS 3/09
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. júna 2013, sp. zn. PL. ÚS 13/2012
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 3. júla 2013, sp. zn. PL. ÚS 1/2012
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. novembra 2015, sp. zn. PL. ÚS 14/2014
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. januára 2017, sp. zn. III. ÚS 355/2016
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. novembra 2021, sp. zn. PL. ÚS 14/2018
Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. februára 2023, sp. zn. IV. ÚS 629/2022
Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. mája 2013, sp. zn. 8Sžpu/1/2012